Yusuf Aleyhisselam nefsine itimat etmiş midir?

Metin Akalın: "Yusuf Aleyhisselâm'ın sözü olarak bilinen, 'Ben nefsimi temize çıkarmam. Nefis kötülükleri emredicidir.' sözü Züleyha'ya ait bir itiraf olamaz mı?"

EKSERİYETİN GÖRÜŞÜ

Yusuf Sûresi kıssaların en güzeli olan Yusuf Aleyhisselâmın hayat hikâyesini nazara verir ve ondan hayat dersleri çıkarmamızı ister. Yusuf Aleyhisselâmın, Mısır'da Züleyha tarafından iftiraya uğradığı bir günah söz konusudur. Bu iftira ile hapse atılmıştır. Kral kadınlara sorduğunda Züleyha: "Ondan ben murad almak istemiştim. Yusuf doğru insanlardandı." 1 diyerek Hazret-i Yusuf'un (as) suçsuzluğunu ve kendi hatasını itiraf ediyor.

Ardından gelen âyetlerde Yusuf Aleyhisselâm'ın ifadeleri vardır. Yusuf Aleyhisselâm o sırada henüz zindandadır. Fakat Züleyha'nın itirafı kendisine iletilince, Aziz'in yokluğunda Aziz'e ihanet etmediğini söylüyor ve ekliyor: "Bununla beraber ben nefsimi temize çıkarmam. Nefis kötülükleri emreder. Ancak Rabbim rahmet ederse o başka." 2

Tefsirlerin çoğunluğu bu son ifadenin Hazret-i Yusuf Aleyhisselâma ait olduğunu, bir kısmı da Züleyha'ya ait itirafın devamı olduğunu söylemiştir.

Taberî, Zemahşerî, Begavî gibi tefsirler ile tabiin ulemasından Mücahid, Sa'd b. Cübeyr, İkrime, Dehhak, Hasan-ı Basrî ve Katade'ye göre bu ifade Hazret-i Yusuf'un (asm) ifadesidir. Keza asrımızın birçok müellifine göre de bu ifade Hazret-i Yusuf'a (as) aittir. 3

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri de bu sözün Hazret-i Yusuf'un (as) sözü olduğunu söylemiştir. 4

SÖZDEKİ HİKMET

Sözün Züleyha'ya ait olduğunu söyleyenler, Hazret-i Yusuf'un (as) Peygamber olması hasebiyle günahtan masum olduğunu, onun nefsiyle bir sıkıntısının olmaması gerektiğini, günah işleme meylinin Züleyha'ya ait olduğunu delil olarak zikretmişlerdir.

Oysa sözün bir peygamber sözü olduğu, içinde peygamberce söylenebilecek hikmet bulunduğu ilk bakışta anlaşılmaktadır.

Şöyle ki:

1- Bu sözden anlaşılıyor ki, sözün sahibi Allah'ın rahmetine, merhametine, rububiyetine, mağfiretine, ahiret gününe imanı olan, Allah'a sığınan, nefsin kötülüklerini bilen, edep ve iffet sahibi birisidir. Oysa Züleyha'da henüz bu sıfatlar yoktur.

2- Bu söz Hazret-i Yusuf'un (as) günah işlediğini söylemiyor. Hazret-i Yusuf'un (as) nefsin zorluklarına dikkat çektiğini ifade ediyor. Bu, bir peygamberin yapacağı bir uyarıdır. Nitekim Peygamber Efendimiz'e (asm) ait, "Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar da olsa, nefsimle baş başa bırakma." 5 Veya, "Allah'ım! Bana doğru yolunu ilham et. Ve beni nefsimin şerrinden koru" 6 gibi nice hadisler vardır.

3- Böyle sözler peygamberlerin –hâşâ- nefislerinin esiri olduklarını göstermez. Bilâkis ümmete nefsi ciddiye almaları gerektiğini, nefse itimat etmemeleri gerektiğini, nefsin her kötülüğü istediğini unutmamaları gerektiğini, nefis terbiyesinin önemini öğretir.

GERÇEK MÜCAHİT

4- Hazret-i Yusuf'un (as) nefsini temize çıkarmak istemeyişi Kur'ân'a uygun bir ahlâkî güzelliktir, bir kemaldir. Nitekim Kur'ân, "Nefsinizi temize çıkarmayın!" 7 buyurmaktadır. Kendi iç dünyasını dinleyen herkes, nefsin kötülükleri emredici özelliğini, kendini temize çıkarma hırsını, kendini avukat gibi savunma kabiliyetini hisseder. Kur'ân bundan sakınmamızı istiyor. Hazret-i Yusuf da (as) bunu hatırlatıyor.

5- Hazret-i Yusuf (as) nefsin afetlerinden korunmanın önemli bir yolunu göstermiştir: Allah'a istiaze etmek, sığınmak, Allah'ın merhametine ve rahmetine iltica etmek,

Allah’ın rububiyetini istemek. Nitekim Bediüzzaman,“İstiaze eden şeytanın şerrinden kurtulur.” 8 der.

6- Nefisle mücadele etmek cihadın büyüğünü teşkil ediyor. Nitekim Peygamber Efendimiz (asm) gerçek mücahidi şöyle tarif ediyor: “Gerçek mücahit, Allah’a itaat uğrunda nefsi ile mücadele edendir.” 9

Dipnotlar:

1- Yusuf Sûresi: 51.
2- Yusuf Sûresi: 52, 53.
3- Bakınız: Ömer Nasuhi Bilmen, Kur’ân-ı Kerîm’in Türkçe Meâl-i Âlîsi ve Tefsiri, Celal Yıldırım, lmin Işığında Kur’ân Tefsiri, Anadolu Yayınları, 6/2962; Bayraktar Bayraklı, Yeni Bir Anlayışın Işığında Kur’ân Tefsiri, Bayraklı Yayınları, 9/436-440; Diyanet, Kur’ân Yolu, III/224.
4- Lem’alar, s. 173.
5- Ebu Dâvûd , Edeb, 110.
6- Tirmizî, Da’av ât, 69.
7- Necm Sûresi: 32.
8- Lem’alar, s. 173.
9- Tirmizî, Fedâilü’l-Cihâd, 3.